

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 19424/07
Љиљана ПРЕДИЋ-ЈОКСИЋ
против Србије

Европски суд за људска права (Друго одељење) на заседању Већа 20. марта 2012. године у саставу:

Françoise Tulkens, *председник*,

Dragoljub Popović,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Andràs Sajò,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Hellen Keller, *судије*,

и Stanley Naismith, *секретар одељења*,

имајући у виду горњу представку поднету 18. априла 2007. године,

имајући у виду запажања достављена од стране тужене владе и запажања

достављена као одговор подносиоца,

након већања, одлучује следеће:

ЧИЊЕНИЦЕ

1. Подносилац представке, гђа Љиљана Предић Јокшић, рођена 1949. године има двојно држављанство Србије и Аустралије и живи у Арнклифу, Аустралија. Владу Србије, (у даљем тексту Влада) заступао је њен заступник г. С. Царић.

А. Околности предмета

2. Околности предмета, како су их стране изложиле, могу се сажети на следећи начин.

1. *Први круг парничних поступака*

3. Подносилац је 15 јануара 1997. године у Србији поднео грађанску тужбу против своје две сестре, тражећи поништење уговора којим је њихова покојна мајка располагала имовином за живота противно очекивањима подносиоца у вези са наследством. Након укидања и враћања првостепеном суду, општински суд је 20. априла 2007. године усвојио захтев подносиоца представке. Окружни суд је 6. августа 2008. године

укинуо одлуку општинског суда од 20. априла 2007. године и вратио предмет првостепеном суду на поновно разматрање.

4. Подносилац је 4. децембра 2008. године поднео уставну жалбу у којој се жалио на дужину горе поменутог грађанског поступка и тражио од Уставног суда да укине одлуку од 6. августа 2008. године. Подносилац од Уставног суда није тражио никакву накнаду за причињену штету.
5. Уставни суд је 5. маја 2011. године донео одлуку којом се утврђује да је право подносиоца на суђење у разумном року повређено и наложио првостепеном и другостепеном суду да убрзају поступак, али одбацио захтев у вези са одлуком од 6. августа 2008. године. Суд је такође наредио да се одлука објави у „Службеном гласнику“.
6. Одлука од 5. маја 2011. године је објављена у „Службеном гласнику“ 14. јуна 2011 године.
7. Први основни суд у Београду је 22. септембра 2011. године у потпуности усвојио захтев подносиоца. Чини се да је поступак по жалби и даље у току.
2. *Други круг парничних поступака*
8. Подносилац је 2. априла 2007. године поднео још једну грађанску тужбу против једне од својих сестара, тражећи одштету због тога што је та сестра сама користила имовину о којој је реч
9. Суд је одржао низ рочишта и у фебруару 2008. године одредио вештака за утврђивање висину штете. Како вештак није поднео свој комплетан стручни налаз до априла 2009. године, суд га је казнио и одредио другог вештака да изврши вештачење до септембра 2009.
10. Подносилац је 27. јула 2009. године поднео уставну жалбу у којој се жалио на дужину трајања поменутог поступка, као и на повреду права на правично суђење и повреду права на мирно уживање имовине.
11. Уставни суд је 15. јула 2010. године утврдио да није било повреде права на правично суђење у разумном року, а остали захтеви су одбачени као преурањени.
12. Изгледа да је првостепени поступак и даље у току.

Б. Релевантно домаће право и пракса

1. *Закон о Уставном суду (објављен у Службеном гласнику Републике Србије бр. 109/07 и 99/11)*
13. Закон о Уставном суду у члану 89, ставу 2 и 3 одређује следеће:

„Кад Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом, односно радњом, повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, поништиће појединачни акт, односно забраниће даље вршење или наредити вршење одређене радње и одредити да се уклоне штетне последице у одређеном року.

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба је правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом.“

14. Члан 90. Закона о Уставном суду одређује да лице чија је уставна жалба усвојена може поднети захтев за накнаду штете Комисији за накнаду штете.

15. У Закону о Уставном суду извршене су измене 26. децембра 2011. године и, између осталог, укинута је Комисија за накнаду штете и одређено је да ће сам Уставни суд вршити процену штете ради накнаде (члан 89. став 2) под условом да је захтев за накнаду штете постављен истовремено са подношењем уставне жалбе (члан 85, став 3)

2. *Правилник о саставу и раду комисије за накнаду штете на основу одлуке Уставног суда којим је усвојена уставна жалба (објављен у Службеном гласнику бр. 27/08)*

16. Члан 3 Правилника предвиђа право на подношење захтева за накнаду штете Комисији оном подносиоцу коме Уставни суд утврди повреду права у одређеном случају.

3. *Пракса Уставног суда и Комисије за накнаду штете*

17. Док је Комисија за накнаду штете постојала, био је део њене устаљене праксе да додељује накнаду само у случају да је Уставни суд утврдио право подносиоца на накнаду. Уставни суд је, са своје стране, додељивао накнаду за штету само у случају да подносилац истакне захтев за накнаду у уставној жалби (видети одлуке Уставног суда бр. Уж-372/2008 од 16. октобра 2008. године, Уж-536/2008 од 11. децембра 2008. године, Уж-1685/2009 од 15 новембра 2009. године, Уж-151/2007 од 1. априла 2010. године, Уж-5088/2010 и многе друге; за супротно (*a contrario*) видети нпр. одлуке бр. Уж-36/2007 од 22. децембра 2009. године, Уж-265/2008 од 22. децембра 2009. године, Уж-204/2008 од 18. фебруара 2010. године, Уж-201/2008 од 14. јула 2010 и многе друге)

ПРИТУЖБЕ

18. Подносилац се испрва жалио на дужину првог круга парничног поступка. Новом представком од 6. јануара 2009. године жалио се и на дужину другог круга парничног поступка.

19. Штавише, подносилац се жалио и на повреду члана 8 Конвенције и члана 1 Протокола бр. 1 у оба круга парничних поступка.

ПРАВО

А. Дужина првог круга парничног поступка

20. Прва наводна повреда права подносиоца односи се на дужину трајања поступка који је покренут 15. јануара 1997. године и који о даље траје у другом степену. Дакле, већ је трајао осам година, у оквиру временске надлежности Суда (*ratione temporis*) пошто је Србија ратификовала Конвенцију 3. марта 2004. године.
21. Влада је навела да је на основу одлуке Уставног суда од 5. маја 2011. године подносилац изгубио статус жртве.
22. Подносилац је оспорио ову тврдњу.
23. Суд потврђује да уставна жалба остаје правни лек који би у принципу требало да се исцрпи, у смислу члана 35 става 1 Конвенције, само у погледу представки које су поднете од 7. августа 2008. године (видети *Винчић и други против Србије*, бр. 44698/06 и наредне, став 51, 1. децембар 2009. године), док у случају свих представки поднетих раније, као што је ова представка која је предмет расправе, свако обештећење досуђено подносиоцу на основу одлуке Уставног суда ће се ценити у зависности од тога да ли се подносилац и даље може сматрати жртвом у смислу члана 34 (видети *Видаковић против Србије* (одлука), 16231/07, 24. мај 2011. године).
24. Суд подсећа да положај подносиоца као „жртве“ зависи од чињенице да ли су домаће власти признале, било изричито или посредно, наводну повреду права из Конвенције и, ако је било потребно, да ли су обезбедиле одговарајуће обештећење у вези са тим. Само у случају када су ови услови испуњени, супсидијарна природа заштитног механизма Конвенције искључује испитивање представке (видети *Кокиарела против Италије*, (GC), бр. 64886/01, став 71, ECHR 2006-V и *Каталдо против Италије* (одлука), бр. 45656/99, 3. јун 2004. године)
25. Суд би, у овом погледу, желео да примети да је Уставни суд нашао да је дошло до повреде права подносиоца на доношење одлуке у разумном року, признајући тако повреду права наведену у жалби и задовољавајући тако први услов постављен у судској пракси.
26. Штавише, Суд би желео да примети да је Уставни суд наложио да се поступак убрза. Након одлуке Уставног суда од маја 2011. године, првостепени суд је само четири месеца касније, 22. септембра 2011. године донео одлуку којом у потпуности усвојио захтев подносиоца. Поступак по жалби туженог је још увек у току. Посматрајући тренутно стање случаја, наиме да другостепени поступак траје већ шест месеци, Суд не може а да не закључи да је поступак ваљано убрзан, стога статус подносиоца као жртве зависи од тога да ли је требало досудити обештећење у особеним околностима овог случаја.

27. Суд подсећа да, чак иако се од подносиоце није, у овом конкретном случају, очекивало да исцрпи уставну жалбу, једном када је одлучила да је употреби, требало је да буде свесна захтева који су у вези са добијањем одговарајуће накнаде. Суд би желео да примети да је то била доследна пракса Уставног суда и Комисије за накнаду штете да рутински одређује обештећење због повреде права на разумну дужину трајања поступка, када подносилац поднесе такав захтев у поступку пред Уставним судом (видети нпр. *Видаковић против Србије*, став 24 изнад, као и праксу Уставног суда, став 17 изнад). Подносиоца није истакла такав захтев у својој уставној жалби и штавише није успела да оправда тај пропуст. Имајући у виду овај пропуст, Суд је нашао да је дошло до повреде права подносиоца на одлучивање о субјективном грађанском праву у разумном року, такође одређујући да се одлука објави у „Службеном гласнику“. Међутим, није могло да се одлучи о обештећењу, па подносиоца није могла ни да има таква очекивања.

28. У таквим околностима, Суд сматра да је захтев подносиоца у уставној жалби у потпуности усвојен и да се у таквим околностима подносилац више не може сматрати „жртвом“ у смислу члана 34 Конвенције у вези са правом на суђење у разумном року. Дакле, Суд закључује да подносилац више није жртва наводне повреде и да се овај део представке мора одбацити у складу са чланом 35 ставовима 3 (а) и 4 Конвенције.

Б. Дужина другог круга парничног поступка

29. Представком од 6. јануара 2006. године, подносилац се жалио на дужину трајања другог круга парничног поступка.

30. Суд примећује да ова парница тече од априла 2007. године и да је првостепени поступак још увек у току. Суд даље примећује да је 15. јула 2010. године Уставни суд нашао да је жалба због дужине поступка одбијена као неоснована, јер је у том тренутку поступак био у току тек нешто више од три године, док се најмање једна година тог периода може приписати вештаку који није поднео свој комплетан стручни налаз. Пошто је вештак био прописно кажњен, именован је други вештак и поступак је настављен. Изгледа да је првостепени поступак још увек у току, па и под претпоставком да може доћи до испитивања у меритуму по члану 6 став 1 Конвенције, Суд понавља да се уставни правни лек и даље сматра у принципу делотворним и мора бити исцрпљен у погледу жалби поднетих након 7. августа 2008. године (видети *Винчић против Србије*, став 23 изнад). Чини се да не постоји ништа што би спречило подносиоца да поново поднесе нову жалбу Уставном суду, захтевајући поновно разматрање жалбе у светлу нових околности, а то је да је две године након одлуке Уставног суда и скоро пет година након подношења тужбе, првостепени поступак још увек у току.

31. Стога, жалба мора бити одбачена због неисцрпљивања домаћих правних лекова, у складу са чланом 35 ставовима 1 и 4 Конвенције.

В. Преостале жалбе

32. Коначно, у погледу жалбе подносиоца у вези са повредом права по члану 8 и члану 1 Протокола бр. 1 у оба круга парничних поступака, Суд налази да чињеница да су ти поступци и даље у току чини ове жалбе преурањеним.
33. Следствено томе, ове жалбе такође морају бити одбачене због неисцрпљивања домаћих правних лекова, у складу са чланом 35 ставовима 1 и 4 Конвенције.

Из ових разлога, суд једногласно

проглашава ову представку недопуштеном.

Stanley Naismith

секретар

Françoise Tulkens

председник